

ЛЮСТЭРКА ДЛЯ... ШАГАЛА,

або Другое жыццё «калыскі авангарда»

Так будзе выглядаць музей.

У Віцебску з'явіцца Музей гісторыі народнага мастацкага вучылішча, які насамрэч стане ўнікальным. Ён адчыніцца ў будынку, дзе выкладаў Марк Шагал і іншыя вядомыя творцы. Адсюль жа «карані» знамятага на ўвесь свет творчага аб'яднання УНОВІС. Прыгожы будынак — былы асабняк банкіра Вішняка цудам захавалася да нашых дзён. А сучасныя тэхналогіі дазваляць зазірнуць у мінулае. Без пераборшвання музей стане «культурнай Меккай» краіны.

Дзясяткі мільярдаў рублёў, выдзеленыя з бюджэту, як сцвярджаюць мастацтвазнаўцы, акупяцца з лішкам. Бадай, за апошнія 5 гадоў не толькі на Віцебшчыне гэта адзін з самых важных аб'ектаў рэканструкцыі. І вельмі сімвалічна, што музей прыме першых наведвальнікаў у Год культуры, абвешчаны ў Беларусі.

Дух часу і важныя дробязі

Па самых сціпрых падліках, каб поўнаасцю рэалізаваць задуманае, спатрэбіцца 33 мільярды рублёў. Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Аляксандр Косінец падчас візіту ў Віцебск адзначыў, што дзяржавай падтрымліваюцца праекты, якія спрыяюць павышэнню іміджу краіны.

— Бясспрэчна, гэта паслужыць станоўчаму іміджу Віцебска, дзе беражліва адносіцца да гістарычнай спадчыны. Нагадаю, што ў 2017 годзе — 130-я гадавіна з дня нараджэння Марка Шагала. А ў 2019-м — будзе святкавацца 140 гадоў з дня нараджэння Казіміра Малевіча. Тады ж споўніцца 100 гадоў, як па ініцыятыве Шагала створана Народнае мастацкае вучылішча. Гэта ўсё стане добрай нагодай для турыстаў на свае вочы ўбачыць Віцебск, — падкрэсліў Аляксандр Косінец.

Дарэчы, у наступным годзе і 80 гадоў з дня смерці Юдаля Пэна (пер-

шага настаўніка Шагала — Аўт.). Ён нарадзіўся ў 1854-м.

Былы старшыня Віцебскага аблвыканкама Аляксандр Косінец шмат зрабіў, каб старажытны горад стаў больш прывабным для турыстаў, утульным для гараджан. Менавіта ён спрыяў таму, каб у гістарычным будынку быў створаны музей. Гэты дом сам па сабе прыцягвае прыхільнікаў авангарда.

— Правялі ўнікальнае даследаванне, каб ён выглядаў такім, як пры Шагале і Малевічу. Яўгеній Калбавіч, навуковы кіраўнік праекта рэстаўрацыі, вельмі сур'ёзна да гэтага паставіўся. Нават зрабілі хімічны аналіз фарбаў экстэр'еру. І дакладна ўстанавілі, што фасад быў не шэра-зялёны, як да нядаўняга часу. Ва ўспамінах тых, хто вучыўся тут маляваць, ён быў белым, — распавёў «Звяздзе» дырэктар установы культуры «Музей «Віцебскі цэнтр сучаснага мастацтва» Андрэй ДУХОЎНІКАЎ.

Ён паказаў шпалеры — копіі аўтэнтчных. Кавалак арыгінальных знайшлі падчас рэстаўрацыйных

работ. Інтэр'ер аднаўлялі, выкарыстоўваючы фотаздымкі з выявамі настаўнікаў і вучняў.

— Дарэчы, мы здолелі дакладна высветліць, у якіх менавіта памяшканнях фатаграфіі былі зроблены. І павялічаныя арыгіналы «ўпішам» у сцены. Як і калектыўныя працы вучняў Малевіча. Я ўбачыў іх на выставе, калі быў за мяжой. І адразу ўзнікла думка, што прапорцыі васьмі малюнкаў адпавядаюць прапорцыі ўнутраных сцен. І вы гэта ўбачыце, — працягвае Андрэй Духоўнікаў.

На падлозе з'явіцца гранітная выява знакамітага плаката «Кліна чырвоным бі белых!» Яго ў 1920 годзе зрабіў Эль Лісіцкі, адзін з выкладчыкаў вучылішча. Будзе адноўлена майстэрня гэтага графіка, архітэктара і дызайнера. Задумана там размясціць станок для майстар-класаў па стварэнні афортаў.

Будзе і зала, прысвечаная выкладчыкам Веры Ермалаевай. Яна пасля сыходу Шагала кіравала навучальнай установай. Вядомасць атрымала і як першая ў Савецкай Расіі «канструктар» кніг для дзятвы.

Яе малюнкi не толькі дапаўнялі тэксты, але і літаральна стваралі кнігу як адзінае цэлае.

Можна будзе ўбачыць у музеі і графіці Заіра Азгура, пра знаходку якіх «Звязда» паведамляла раней. Есць яшчэ адна: надпіс, які пачынаецца літарай «У». Мінскія рэстаўратары бяруцца дэталева абследаваць будынак. Таму не выключаюцца новыя сенсацыі.

А ў люстэркі пачынаеш бачыць...

На жаль, у дырэкцыі перыядычна прасілі журналіста выключыць дыктафон. Не хацелі раскрываць усе сюрпрызы.

— У Віцебску, як ні дзіўна, няма тэматычнай экспазіцыі, прысвечанай паслярэвалюцыйнаму пачатку ХХ стагоддзя. У нашай можна будзе даведацца не толькі пра вучылішча. Віцебск у той час, як бы цяпер сказалі, быў «культурнай сталіцай»: некалькі тэатраў, сімфанічны і духавы аркестры. У горадзе было нямала высокаадукаваных людзей. Як і тых, хто цягнуўся да мастацтва. З задавальненнем на гастролі прыязджалі артысты, паэты. Сярод іх Маякоўскі, Камісаржэўская. Менавіта гэта стала добрай «глебай» для таго, каб Шагал, заснавальнік авангардызму, рэалізаваў свае ідэі, — дадаў Андрэй Духоўнікаў.

Шмат грошай будзе выдаткавана на куплю сістэмы падтрымкі мікраклімату. Яна дазволіць арганізоўваць выставы арыгіналаў работ з лепшых музеяў свету.

Наогул у залах будзе шмат тэхнічных прыстасаванняў. У прыватнасці, інтэрактыўны стол — у пакоі, прысвечаным Малевічу. Там, на першы погляд, будзе «чагосыці не хапаць»: мінімум мэблі. Але экскурсавод, як кажуць, «лёгкім рухам рукі» зробіць так, каб сцены пачалі паказваць і гаварыць.

Падчас экскурсіі будзе нямала нечаканага, дзякуючы арыгінальным

тэхнічным рашэнням. Ад раптам убачанага «там, дзе нічога быццам бы няма», будзе перахопліваць дух...

Пра «Віцебскую мастацкую школу»

Не раз даводзілася спрачацца наконт таго, што такое «Віцебская мастацкая школа» як унікальная культуралагічная з'ява. Адны лічаць, што маецца на ўвазе Шагал, Малевіч і іх калегі. Другія ўпэўненыя, што размова ідзе пра мастацкія традыцыі, закладзеныя пералічанымі. Хоць на сёння, мяркуючы па тыповым афармленні віцебскіх вуліц, не верыцца, што калісьці тут нават трамвай быў аб'ектам для рэалізацыі творчых фантазій.

— Побач з музеем знаходзіцца адміністрацыйны будынак, які належыць будаўнічай арганізацыі. Калі Аляксандр Косінец быў губернатарам, агучыў ідэю стварыць комплекс з выставачнымі заламі і майстэрнямі. Вельмі хочацца, каб усё так і было. Напрыклад, пасля Шагала што было? Авангард забаранілі, пачаўся час рэалізму. Пры гэтым было нямала мастакоў высокага ўзроўню. І ў пасляваенныя, 1960-я, 1970-я, 1980-я гады ў горадзе працавалі таленты. Але на сёння няма плошчаў, каб размясціць творы мастакоў «пасляшагалаўскага часу». Упэўнены, гэта трэба зрабіць! У 1980-я гады, у прыватнасці, з'явілася творчая суполка «Квадрат». Мастакі, якім блізкія ідэі заснавальнікаў авангардызму, плённа працавалі, ездзілі з выставамі. Цудоўна, каб «Квадрату» была вылучана зала, — лічыць дырэктар музея.

Дарэчы, гэтай вясной частку вуліцы Праўды, дзе адчыняць музей, перайменавалі ў вуліцу Шагала.

— Цяпер гораду не хапае вуліцы Малевіча. На мой суб'ектыўны погляд, яна павінна быць побач з шагалаўскай, — упэўнены Андрэй Духоўнікаў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
pukshanski@vziazda.by

■ Вынікі тыдня

АПОРЫ ДЛЯ СТАБІЛЬНАСЦІ

На мінулым тыдні прадоўжыўся ўрадавы крызіс у Іраку. Раней з-за папркаў у карупцыі часткі членаў дзейнага ўрада прэм'ер-міністр Хайдэр аль-Абадзі даў абяцанне памяншаць міністраў, чья рэпутацыя аказалася заплямленай. Праблема ў тым, што рашэнне павінны прыняць у парламенце, а некалькі партый, не жадаючы сыходу сваіх стаўленікаў з улады, упарта байкатуюць пасяджэнні парламента, на якіх можна было б вырашыць пытанне. У выніку 30 красавіка дэманстранты, якія пратэставалі супраць зацягвання рэфармы ўрада, прарваліся ў будынак парламента з патрабаваннем ажыццявіць абяцанне раней абнаўленне кабінета міністраў.

Расія прыняла рашэнне аб'яднаць свае намаганні ў барацьбе з санкцыямі Захаду, накладзенымі на яе ў 2014 годзе, разам з новым саюзнікам — Зімбабвэ. Справа ў тым, што Зімбабвэ адчувае падобную праблему — на гэту краіну заходнія санкцыі былі накладзены яшчэ ў 2008 годзе. Галоўнай прычынай сталі канфіскацыі земляў у белых фермераў, хоць былі вылучаны прэтэнзіі і да выбараў. На пасяджэнні расійска-зімбабвійскай міжурадавай камісіі па эканамічным супрацоўніцтве ў Харарэ было прынята пагадненне аб сумеснай барацьбе з санкцыямі. Праўда, сітуацыя ў Зімбабвэ адрозніваецца ад расійскай — ЕС ужо адмовіўся ад уведзеных раней санкцый, і галоўнай праблемай краіны з'яўляюцца санкцыі ЗША.

Расія ж даводзіцца пакутаваць і ад першых, і ад другіх.

Сталі вядомыя **вынікі першага тура прэзідэнцкіх выбараў у Аўстрыі**, якія прайшлі 24 красавіка. Інакш як сенсацыяй і трывожным званком для Бруселя іх назваць нельга. Першае месца на выбарах і вялікія шанцы на перамогу ў другім туры атрымаў лідар крайне правай Аўстрыйскай партыі свабоды (АПС), якая вядомая ў краіне і за мяжой жорсткімі антымігранцкімі заявамі. Адрэй Норберта Хофера на 16 працэнтаў ад бліжэйшага канкурэнта сведчыць аб тым, што гэтая тэма вельмі сур'ёзна трывожыць аўстрыйцаў, а палітыка ўрада па рашэнні іміграцыйнага крызісу ім не здаецца пераканаўчай. Безумоўна, з прычыны асаблівасцяў палітычнай сістэмы ўлады ў Аўстрыі ў прэзідэнта няма значных паўнамоцтваў, але пасада дае сур'ёзныя магчымасці для трансфармацыі палітыкі партыі.

28 красавіка стала вядома аб выніках **чарговага раўнда перамоў па Сірыі**. Па пытанні стварэння пераходнага ўрада бакі пагадзіліся з тым, што ў яго ўвойдуць як прадстаўнікі дзейнага ўрада Сірыі, так і прадстаўнікі апазіцыйных сіл, якія ўдзельнічаюць у перамовах. Яны таксама адзначылі, што новы ўрад будзе адказваць за захаванне незалежнасці і тэрытарыяльнага адзінства краіны. Новая канстытуцыя павінна быць прынята падчас рэфэрэндуму, пасля чаго ў краіне павінны быць праведзены пазачарговыя выбары. Галоўным трывожным момантам з'яўляецца крохкасць

перамір'я ў Сірыі, што асабліва адзначыў спецапсланнік генеральнага сакратара ААН па Сірыі Стафан дэ Містура, заклікаўшы лідараў ЗША і Расіі дапамагчы яго захаванню.

28 красавіка адбылася важная геапалітычная падзея для Расіі — **пачаў сваю работу касмідром «Усходні»**, закліканы пасля завяршэння дзвюх чэргаў будаўніцтва стварыць магчымасці для цалкам аўтаномнай ад іншых краін сістэмы запуску касмічных ракет у космас. Праблема ў тым, што тэма арандаванага Расіяй у Казахстана касмідрома «Байканур» стала важным момантам для ціску на ўрад краіны з боку апазіцыі, якая сцвярджае аб вялізнай экалагічнай шкодзе для Казахстана ад пуску расійскіх ракет. Пасляховы пуск ракеты-носьбіта «Саюз-2.1а» 28 красавіка дазволіць перавесці частку пуску з Казахстана ў Расію, тым самым палепшыўшы сітуацыю з крытыкай казахстанскай апазіцыі. Пасля ўводу ў строй другой чаргі Расія зможа пры неабходнасці ажыццяўляць у цэлым усе пускі са сваёй тэрыторыі, выкарыстоўваючы Байканур толькі ў выпадку зацікаўленасці казахстанскага боку.

27 красавіка па выніках праведзенай у кіраўніка беларускай дзяржавы нарады з нагоды маючых адбыцца парламенцкіх выбараў **былі прызначаны даты старту афіцыйнай выбарчай кампаніі (7 чэрвеня) і саміх выбараў (11 верасня)**. Місіі СНД і АБСЕ таксама будуць запрошаны для назірання за парламенцкімі выбарамі ў Беларусі, у

цэлым міжнародныя назіральнікі будуць запрашацца без абмежавання іх колькасці. Пры правядзенні выбараў будуць улічаны некаторыя рэкамендацыі БДПЧ АБСЕ, зробленыя пасля прэзідэнцкіх выбараў 2015 года. 30 красавіка віцэ-старшыня Парламенцкай асамблеі Арганізацыі па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе (ПА АБСЕ), кіраўнік рабочай групы ПА АБСЕ па Беларусі Кент Харстэд ацаніў прынятае рашэнне як пазітыўны крок.

Таксама 27 красавіка было падпісана **сумеснае камюніе аб устанавленні дыпламатычных адносін паміж Беларуссю і Ліберыяй** у пастаянным прадстаўніцтве Беларусі пры ААН у Нью-Ёрку. Тэрыторыя Ліберыі амаль у два разы меншая за тэрыторыю Беларусі, а колькасць насельніцтва — меншая ў два з лішнім разы. Узровень жыцця ліберыйца прыкладна ў васьмяццаць разоў ніжэйшы, чым узровень жыцця беларуса.

28 красавіка кіраўнік беларускага знешнепалітычнага ведамства **Уладзімір Макей удзельнічаў у 5-й сустрэчы міністраў замежных спраў краін — членаў Нарады па ўзаемадзеянні і мерах даверу ў Азіі (НУМДА)**. У рамках мерапрыемства ён адзначыў, што «спалучэнне інтэграцыйных структур і праектаў заклікана забяспечыць устойлівасць «азіяцкай апоры», без якой немагчыма ўявіць сабе стабільнасць і росквіт шматпалярнага свету».

Сяргей КІЗІМА,
доктар палітычных навук

■ Абітурыент-2016

Без экзаменаў!

У шчасліўчыках — пераможцы

9 міжнародных алімпіяд

Міністэрства адукацыі зацвердзіла пералік міжнародных алімпіяд, пераможцы якіх будуць мець у бягучым годзе права на залічэнне без уступных выпрабаванняў у вышэйшыя і сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы на адпаведныя спецыяльнасці.

Без экзаменаў змогуць паступаць абітурыенты, якія атрымалі ў гэтым годзе дыпломы I, II і III ступені на 57-й міжнароднай матэматычнай алімпіядзе (Кітай), 50-й міжнароднай Мендзялееўскай алімпіядзе школьнікаў па хіміі (Расія), 48-й міжнароднай хімічнай алімпіядзе (Грузія), 47-й міжнароднай фізічнай алімпіядзе (Швейцарыя), 28-й міжнароднай алімпіядзе па інфарматыцы (Расія), 27-й міжнароднай біялагічнай алімпіядзе (В'етнам), 13-й міжнароднай геаграфічнай алімпіядзе (Кітай) і 5-й еўрапейскай матэматычнай алімпіядзе для дзяўчат (Румынія).

На залічэнне без уступных выпрабаванняў маюць права і пераможцы алімпіяды школьнікаў Саюзнай дзяржавы па рускай мове і літаратуры «Расія і Беларусь: гістарычнае і духоўнае адзінства», якая праводзілася восенню 2015 года.

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@vziazda.by